

- ✓ Solicitați înscrierea ca Promotor al patrimoniului : Contactați AIDC - Asociația Împreună pentru Dezvoltarea Comunității
- ✓ Participați la activitățile Clubului Promotorilor Patrimoniului din localitatea dumneavoastră
- ✓ Organizați evenimente și activități în colaborare cu alte Cluburi ale Promotorilor Patrimoniului și cu instituții locale și internaționale
- ✓ Participați ca parteneri în acțiuni și proiecte de revitalizare a patrimoniului comunităților locale

Numele și prenumele:

_____

Localitatea: _____

Telefon: _____

E-mail: _____

Propunere pentru
Clubul Promotorilor: _____

_____

**Asociația Împreună pentru
Dezvoltarea Comunității - AIDC**

Telefon/Fax: 0268-415033

Telefon: 0727-833101

E-mail: asoidc@yahoo.com
office@asoidc.ro

Internet: www.asoidc.ro

Facebook: AIDC Promotorii
Patrimoniului

Asociația Împreună pentru
Dezvoltarea Comunității

Ambassade de France en Roumanie

PROMOTORII PATRIMONIULUI LOCAL Ghid Practic

Proiectul **Promotorii Patrimoniului Local** a fost elaborat de Asociația Împreună pentru Dezvoltarea Comunității-AIDC și implementat în colaborare cu partenerii din proiect.

Proiectul este finanțat de **Ambasada Franței în România**, prin Serviciul de Cooperare și Acțiune Culturală în cadrul apelului *Susținerea proiectelor inovative din partea Organizațiilor neguvernamentale din România, în domeniul urbanismului, patrimoniului și al cadrului de desfășurare a vieții.*

Finanțatorul nu își asumă responsabilitatea pentru conținutul acestui material.

Patrimoniul, este un dar al trecutului pentru viitor

*Patrimoniul reprezintă moștenirea pe care am primit-o din trecut, cu care trăim în prezent și pe care o transmitem generațiilor viitoare.
Patrimoniul nostru cultural și natural reprezintă identitatea noastră și o sursă neprețuită de inspirație pentru viață.*

Ideea proiectului: formarea unui corp de tineri promotori din liceele și școlile localităților cu cetăți/biserici fortificate din zona Brașov, care sub îndrumarea unor experți sălucizeze ca inspectori/promotori voluntari pentru monitorizarea patrimoniului cultural și istoric al localităților lor și pentru revitalizarea patrimoniului prin acțiuni culturale și comunitare. Tinerii formați ca promotori voluntari ai patrimoniului învață să aprecieze și să protejeze patrimoniul localităților. Ei activează în cadrul Cluburilor Promotorilor Patrimoniului Local, organizând activități culturale, comunitare, educative și turistice prin care se implică direct în revitalizarea comunităților lor.

Un grup de **170 de** elevi și 44 de profesori din școli și licee din 3 localități urbane (Brașov, Codlea, Râșnov) și 6 localități rurale (Cristian, Hălchiu, Hărman, Prejmer, Satu Nou, Vulcan) au devenit **promotori voluntari** și activează în cadrul **Cluburilor Promotorilor Patrimoniului** astfel:

- au efectuat inventarul clădirilor și siturilor de patrimoniu din localitățile lor.
- au elaborat **dosarul de patrimoniu** al localității: Monitorizare pe teren a clădirilor/siturilor + Plan de reabilitare/revigorare a patrimoniului + Propuneri concrete de reutilizare a spațiilor în contextul vieții moderne
- au participat la **sesiuni de formare** unde au învățat de la experți despre principiile conservării, reabilitării și promovării patrimoniului localităților urbane și rurale
- au aflat despre **bunele practici și ideile inovatoare de la localități din Franța** care au cetăți și/sau biserici fortificate
- au elaborat panouri cu propuneri de revigorare a patrimoniului localităților lor și le-au expus în expoziții: **Patrimoniu Trecut-Prezent-Viitor posibil**, (Bastionul Țesătorilor din Brașov, 26 mai-16 iunie 2012) și **Ziua Patrimoniului Cultural Regional** (Piața Sfatului, Brașov 1-5 august 2012)
- au contribuit la elaborarea **Ghidului Promotorilor Patrimoniului Local** și a tuturor materialelor educativ-promoționale

Cluburi create:

- Brașov
- Codlea
- Râșnov
- Prejmer
- Cristian
- Hălchiu
- Satu Nou
- Hărman
- Vulcan

Rezultate

- 170 elevi și 44 profesori sunt promotori ai patrimoniului localităților lor
- 120 străzi monitorizate (71 străzi/3 situri în urban și 49 străzi/5 situri în rural)
- 7 experți în domeniul patrimoniului formatori pentru promotori
- 9 Cluburi ale Promotorilor Patrimoniului Local în 9 localități
- Ghidul Promotorilor Patrimoniului Local disponibil pentru comunități
- 6 propuneri ale promotorilor trimise la Consiliile Locale
- Noi parteneri atrași în proiect: Fundația Mihai Eminescu Trust, Asociația Salvați Centrul Istoric al Brașovului, Asociația Corona, Exhibit Arhitectură
- Noi activități prin programul național *Școala Altfel*: vizitele promotorilor la Turnurile de apărare ale Brașovului (Bastionul Țesătorilor, Turnurile Artelor, Funarilor, Vânătorilor, Lemnarului și Postăvarului), Muzeul Virtual din Turnul Postăvarilor, Casa Albastră - Sediul administrativ al Bisericii Evanghelice CA-Biserica Neagră, Poarta Ecaterina, Muzeul Civilizației Urbane, Arhivele Naționale (Turnul Fierarilor), Muzeul de Istorie Brașov.
- Reprezentanții AIDC și promotorii patrimoniului au participat la activitățile altor organizații: Consultarea publică cu tema *Patrimoniul rural încotro?* organizată de Fundația Mihai Eminescu Trust la Viscri, Festivalul *Fatzada 2012* organizat de Depoul de Artă Urbană la Brașov, Expoziția *Ziua Patrimoniului Cultural Regional* organizată de Fundația Forum Arte și Biserica Neagră la Brașov.
- Câțiva dintre promotorii patrimoniului din Brașov au participat la Forum Patrimoniul Joven - Forumul mondial al Tineretului pentru Patrimoniu, organizat de Spania la iunie 2012

Parteneri

9 Autorități locale : Brașov, Codlea, Râșnov, Cristian, Hălchiu, Hărman, Satu Nou, Prejmer și Vulcan.

6 Licee : Liceul de Artă Matthis Teutsch și Colegiul National Unirea Brașov, Colegiul Tehnic S. Mehedinți Codlea, Liceul Teoretic Codlea, Grupul Școlar Industrial Râșnov, Colegiul pentru Agricultură și Industrie Alimentară Țara Bârsei Prejmer

5 Școli generale din comunele: Cristian, Hălchiu, Hărman, Satu Nou, și Vulcan

Alianța Franceză Brașov

Biserica Evanghelică CA – Biserica Neagră

Fundația Mihai Eminescu Trust

Ordinul Arhitecților din România

Depoul de Artă Urbană (DAU)

Comunitatea urbană este frumoasă datorită patrimoniului construit, mediului natural, arhitecturii și elementelor de artă din spațiul public și facilităților urbane. Comunitatea urbană este aglomerată, eterogenă și efervescentă.

Orașul care tinde să se extindă, să se tehnicizeze și să mențină standardele de confort cu sacrificarea spațiilor naturale, a spațiului public, a patrimoniului de arhitectură, cultural și natural își pierde identitatea, frumusețea și atractivitatea.

Frumusețea și unicitatea localităților urbane poate fi realizată prin controlul creșterii localității și aplicarea principiilor de conservare și energizare a patrimoniului local prin utilizarea lui pentru activități curente ale comunității.

Kitsch-ul este un fenomen de agresiune culturală, care amenință aspectul plăcut, natural al localităților. Cetățenii pot reclama elementele care urătesc ansamblul domeniului public iar funcționarii primăriilor pot interveni eficient pentru rezolvarea acestor situații, obligând proprietarii să remedieze starea clădirilor.

Mediul public urban

- Trotuarele trebuie să fie suficient de late pentru a permite accesul cărucioarelor pentru copii sau pentru persoanele cu dizabilități
- Pavajul în zonele istorice ar trebui renovat conform datelor istorice, reparat și întreținut în toate anotimpurile
- În zonele istorice și/sau de protecție de arhitectură domeniile pietonale ar trebui extinse, iar circulația rutieră reorganizată
- Ar trebui desființate parcarile din zonele pietonale; o zonă pietonală invadată de mașini devine neinteresantă pentru vizitatori, turiști, localnici
- Fațadele clădirilor din zonele istorice ar trebui să fie renovate în mod unitar pentru a păstra aspectul original
- Elementele de reclamă și publicitate afectează dramatic aspectul străzilor istorice: ele ar trebui să fie de dimensiuni reduse și în armonie cu arhitectura străzii
- Decorațiunile florale și mobilierul urban de calitate amplasat în spațiile publice mărește interesul și circulația populației
- Spațiile de parcare pot fi amenajate în mod compact la limitele zonelor de protecție de arhitectură
- În zonele de patrimoniu trebuie asigurate facilitățile pentru circulația bicicletelor care este silențioasă și nepoluantă

Râșnov: Cablurile împânzesc cerul localității

Cablurile de comunicații sufocă peisajul urban al localității. E greu de fotografiat Cetatea Râșnovului fără a prinde cablurile în imagine!

Cablurile ar trebui să fie îngropate, conform prevederilor Directivelor europene și hotărârii Consiliului Local. Instalarea unui sistem unitar, cu design istoric de semnalizare a denumirilor străzilor și de orientare a turiștilor prin localitate ar crește atractivitatea orașului.

Brașov: Mașinile ocupă spațiul pietonal

Piața George Enescu ar putea să reînvie și să devină interesantă pentru vizitatori dacă s-ar interzice parcare mașinilor și ar redeveni o piațetă pietonală: ar trebui reparat pavajul, instalate băncile și mica fântână arteziană care a existat în centrul pieței, amenajate terasele cafenelelor din zonă, reabilitate fațadele tuturor clădirilor și amplasate coșuri stradale cu flori. Piața ar deveni vizibilă prin gangul de trecere din Piața Sfatului

Brașov: Locuri părăsite în centrul orașului

Curtea Bibliotecii Județene Brașov reprezintă un spațiu cu mare potențial ca zonă de recreere. În acest spațiu, unde se păstrează stâlpii originali de iluminat public de la începutul secolului, s-ar putea prelunge funcțiunea de bibliotecă în aer liber, prin instalarea mobilierului urban dotat cu instalații pentru ascultarea audio-cărților.

Codlea: Locuri fără evenimente

Piața de lângă Cetatea Fortificată este un loc de întâlnire a cetățenilor. Piața este pavată și are strictul necesar de mobilier urban. Organizarea unor evenimente săptămânale în piață ar face acest spațiu mai atractiv pentru populația de toate vârstele. Proprietarii/utilizatorii clădirilor de pe latura pieței ar trebui să îmbunătățească aspectul fațadelor: zugrăvit cu culori pastelate, design istoric pentru numele firmelor, ghivece cu flori suspendate și alte aranjamente de plante și curățenia pe domeniul public din fața clădirilor.

Râșnov Ce facem cu strada Florilor ?

Cetățenii și aleșii locali vor fi invitați să decidă dacă :

1. strada Florilor își va păstra numele
(vor fi instalate ghivece suspendate cu flori pe fațade și jardiniere pe trotuare) sau
2. Strada își va schimba numele în strada Porților (în acest caz vor fi recondiționate porțile clădirilor istorice de pe stradă, în cadrul unui atelier demonstrativ coordonat de un expert în recondiționarea obiectelor de patrimoniu)

Satu Nou Atelier de lucru pentru toate generațiile pe strada Laterală

Promotorii patrimoniului propun amenajarea Clubului Promotorilor Patrimoniului în clădirea Punctului primar din comuna Satu Nou ca Atelier de lucru pentru toate generațiile : copiii vor realiza expoziții de desene, miniaturi în argilă ale fațadelor de clădiri, tinerii

vor organiza audiții muzicale și cluburi de discuții, vârstnicii vor participa alături de tineri la Albumul de Fotografii al Comunității

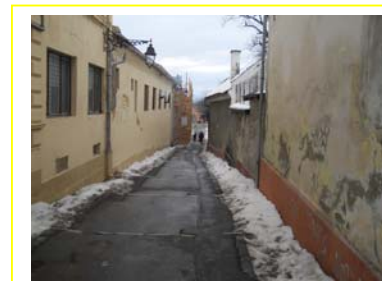
Hălchiu Muzeu Virtual Interactiv pe strada Bisericii

Promotorii patrimoniului propun renovarea clădirii Muzeului de istorie din Hălchiu (repararea fațadei, amenajarea spațiilor interioare și a curții, dotarea cu echipament pentru muzeu virtual), utilizarea curții ca spațiu expozițional și organizarea unor activități săptămânale la care să participe întreaga comunitate : seara pensionarilor, seara tineretului, seara gospodinilor, zilele comunei etc.

Codlea Spațiu de expoziții în aer liber în Pasajul Secerii

Promotorii patrimoniului propun :

Amenajarea străzii ca expoziție permanentă în spațiul public : se vor amenaja fațadele aferente pasajului, se va reabilita pavajul și vor si instalate echipamente pentru suspendarea/fixarea exponatelor. Exemple de expoziții : panouri cu Grafiti, Afișe, Desene ale copiilor cu ocazia unor evenimente/sărbători, obiecte care spun povești (machete, desene, fotografii, bibelouri) etc.

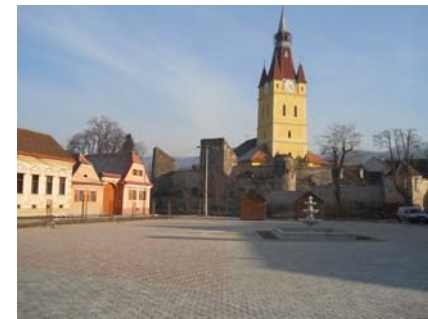
Vulcan Ce facem cu clădirea vechii școli ?

Cetățenii și aleșii locali vor fi invitați să decidă cum ar putea fi salvată și reabilitată clădirea fostei școli germane din localitate. Promotorii patrimoniului propun organizarea unui concurs de idei, a unei expoziții de prezentare a ideilor amplasată în jurul clădirii, organizarea unei consultări publice privind posibilele funcțiuni ale clădirii și constituirea unui Comitet de inițiativă pentru revitalizarea comunității

Cristian Forumul cetățenilor în piața publică

Promotorii patrimoniului propun amenajarea pieței de lângă Biserica Fortificată ca spațiu pentru evenimente comunitare săptămânale. Se propune instalarea mobilierului urban ușor, temporar pentru acțiuni diverse : masa rotundă pentru dezbateri publice, scena pentru evenimente culturale, set de echipamente mecanice pentru fitness, suporturi portabile pentru exponate expoziții în aer liber

Crizbav, Holbav și Sânpetru sunt localități în care propunem înființarea Cluburilor Promotorilor patrimoniului

Locuirea în rural

Clădirile istorice, fie că sunt declarate monumente istorice sau nu, aparțin din punct de vedere cultural patrimoniul întregii comunități. Chiar dacă clădirile și terenurile aparțin proprietarilor privați, valoarea istorică, frumusețea arhitecturală și cea a peisajului natural definesc aceste proprietăți ca bun al întregii comunități, de interes public. Comunitățile mici rurale din jurul Brașovului au o dezvoltare spațială și o arhitectură care îmbină elemente tradiționale românești, săsești și maghiare și majoritatea au cetăți și/sau biserici fortificate săsești aflate în stadii diferite de conservare.

Comunitatea rurală este frumoasă datorită peisajului, caselor tradiționale, străzilor și locurilor care devin publice prin voința localnicilor. Comunitatea rurală este prietenoasă, compactă și sigură. Satul care tinde spre aparența de oraș își pierde identitatea, frumusețea și atractivitatea.

Frumusețea și unicitatea localităților rurale poate fi menținută asigurându-se și confortul de locuire conform standardelor moderne, dacă se respectă câteva principii de construire și de protejare a mediului.

Cum reparăm casa?

- Acoperișul va fi acoperit cu țiglă și va păstra formele tradiționale
- Pe fațadă se păstrează ferestrele, ușile, porțile cu forma lor caracteristică, iar decorațiile se păstrează și se repară cu șablonul, în tencuială
- Fațada se zugrăvește cu culori de apă cu pigmenți naturali, respectând culorile tradiționale
- Tâmplăria veche de la ferestre se conservă și se repară pe cât este posibil; vechile tâmplării duble, dacă sunt în stare bună, izolează foarte bine. La reparație, chitul poate fi înlocuit cu silicon pentru a fixa baghetele pentru foile de geam; dacă cercevelele sunt suficient de largi, se poate insera geam dublu vidat, de tip termopan, pe structura veche
- Se păstrează obloanele la ferestre pentru că sunt utile și funcționale (protejează interiorul de razele soarelui)
- Porțile vechi pot fi reparate, înlocuite cu altele identice, iar dacă poarta veche s-a pierdut, se înlocuiește cu o poartă după un model existent în zonă
- Planșeele de lemn se conservă dacă e posibil în forma originală, cu consolidare, înlocuind elementele deteriorate
- Se poate construi verandă din lemn în fața intrării, închisă cu geam, urmând formele caracteristice din sat/comună
- Este utilă termoizolarea podului cu materiale care „respiră” (vată minerală)
- Zidăria și bolțile pivnițelor se repară folosind cărămidă, piatră sau zidărie mixtă

Cum construim o casă nouă?

- **Construcțiile noi** trebuie să respecte regimul de înălțime, aliniamentul la stradă, forma și materialele de construcție ale clădirilor vecine existente. Casa va face parte dintr-un ansamblu și trebuie să fie în armonie cu celelate case.
- Se pot instala **panouri solare** în planul acoperișului în fâșii, fără să formeze o suprafață continuă, sau pe structură de lemn ridicată de la sol (peste garaj)
- **Fațada:** se poate termoizola cu polistiren, se zugrăvește cu culori de apă, NU în culori stridente, FĂRĂ vopsele cu silicon sau teflon, lacuri care dau impresia de lucios, NU se pot construi balcoane care modifică fațada
- **Socurile casei** vor păstra vizibilă zidăria sau pot fi tencuite; rosturile dintre pietre rămân în culoarea mortarului, NU se finisează cu vopsea neagră, NU se îmbracă cu gresie, placaj de cărămidă, de piatră, lemn sau alte materiale
- **Ușile și porțile** de acces în casă ar trebui să fie din lemn, după modelul celor din zonă; NU se instalează uși din metal, lemn stratificat, PVC
- **Gardurile** de împrejmuire ar trebui să fie din lemn sau metal; NU se construiesc garduri din prefabricate, tablă, material plastic, plăci de lemn aglomerat

Cadrul natural în rural

- Cursurile de apă din localități ar trebui amenajate pentru siguranța sanitară și ca zone de recreere și agrement
- Amenajarea zonelor naturale de la marginea comunei se poate face prin păstrarea arborilor bătrâni scorburoși din păduri, plantarea arborilor nativi, tufărișuri de pajiște, coridoare de verdeață, întreținerea bălților temporare
- Amenajarea traseelor pentru biciclete și evitarea motocicletelor, ATV-urilor și altor vehicule tip offroad, care deteriorează terenurile și produc mult zgomot
- Menținerea unor zone naturale numai pentru peisaj și recreere; spațiile naturale trebuie întreținute, NU umplute cu construcții sau modificate prin lucrări agricole sau plantări cu plante invazive

»Ceea ce se întâmplă cu monumentele istorice este o adevărată tragedie. Unele se dărâmă, altele sunt lăsate intenționat să se degradeze, în speranța că vor fi demolate, iar în locul lor vor apărea construcții noi, care să genereze profit »

Support juridic Legea nr. 422/2001 privind protecția monumentelor istorice

Art. 4. Monumentele istorice aflate în proprietatea publică a statului sau a primăriilor localităților sunt inalienabile, imprescriptibile și insesizabile; aceste monumente istorice pot fi date în administrare instituțiilor publice, pot fi concesionate, date în folosință gratuită instituțiilor de utilitate publică sau închiriate, cu avizul Ministerului Culturii și Cultelor sau Direcțiilor Județene de Cultură. (2)

Monumentele istorice aparținând proprietarilor privați și domeniului privat al statului pot fi vândute, închiriate, concesionate. (3)

Clădirile monument istoric pot genera profit !

Clădirile monument istoric fac parte din patrimoniul localității și trebuie să găzduiască viața comunităților locale. Iată câteva posibilități de generare a veniturilor:

Spații pentru evenimente publice (închiriere)

- Spații pentru activități culturale, sociale, educative (închiriere, taxe participare, donații)
- Muzeu, colecții, case memoriale (tarif de vizitare, donații)
- Spații pentru conferințe, seminarii, (închiriere, taxe participare, sponsorizări)
- Spații pentru expoziții, ateliere de lucru, ateliere demonstrative (închiriere, taxă de participare)
- Școli, Centre Comunitare Multifuncționale, Centre de zi pentru Persoane Vârstnice, Centre maternale (contribuții, abonamente, închiriere)

Clădirile monument istoric trebuie reparate, reabilitate și întreținute

Proprietarii clădirilor cu statut de monument istoric sau aflate în zona de protecție a monumentelor istorice au Drepturi și obligații (stabilite prin Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, Titlul 4, Capitolul 1)

Obligații

Proprietarul clădirii monument istoric trebuie să asigure paza, întreținerea, conservarea, consolidarea, restaurarea și punerea în valoare prin mijloace adecvate a monumentelor istorice Art. 6 (1)

Dacă un monument istoric nu are proprietar cunoscut, primăria localității în care se află imobilul trebuie să asigure paza, întreținerea, conservarea, consolidarea, restaurarea și punerea în valoare a monumentului istoric. Art. 6. (2)

Facilități pentru proprietarii clădirilor monument istoric

Proprietarii persoane fizice sau juridice pot primi în mod **GRATUIT consultanță de specialitate** pentru protejarea monumentelor istorice aflate în proprietate privată de la Direcția Județeană de Cultură și de la primăria localității

Srijinul financiar, acoperă parțial sau total costurile studiilor și documentațiilor tehnice și ale lucrărilor de intervenție asupra monumentelor istorice

Consiliile locale pot acoperi integral/parțial costul lucrărilor de intervenție asupra monumentelor istorice din grupa B și pot cofinanța în mod individual costul lucrărilor de protejare a monumentelor istorice din grupa A

Proprietarii imobilelor monumente istorice **NU plătesc impozit pe clădiri și impozit pe teren pe suprafața ocupată la sol de clădiri**, cu excepția spațiilor în care se desfășoară activități economice sau comerciale și beneficiază de **NU plătesc taxele de autorizare** pentru lucrările de intervenție executate

Persoanele care dobândesc prin moștenire un imobil monument istoric sunt **NU plătesc taxele de timbru**, dacă imobilul este utilizat ca locuință sau pentru activități necomerciale și dacă se angajează în scris la Direcția Județeană de Cultură să execute în termen de 12 luni lucrările de restaurare și consolidare stabilite prin documentație tehnică aprobată și avizată.

Polițistul de patrimoniu

Începând cu anul 2006 în cadrul Inspectoratelor Județene de Poliție au fost înființate Serviciile de Protejare a Patrimoniului Cultural. Polițiștii de patrimoniu supraveghează aplicarea și respectarea legislației privind protecția și conservarea monumentelor istorice, culturale de patrimoniu atât de către proprietarii imobilelor, cât și de instituțiile publice locale.

Legislația privind monumentele istorice

Legea 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul
 Legea 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice
 Ordin 2682/2003 Norme metodologice de clasare și evidența a monumentelor istorice
 Ordin 2684/2003 -Obligația privind folosința monumentelor istorice
 Legea 26/2008 Protejarea patrimoniului cultural imaterial
 Legea 6/2008 Regimul juridic al patrimoniului tehnic și industrial
 Legea 153/2011 privind creșterea calității arhitectural ambientale a clădirilor (fațadele)
 Legile 182/2000, 488/2006 și 97/2010 Protejarea patrimoniului cultural național mobil
 Legea 153/2011 privind măsuri de creștere a calității arhitectural-ambientale a clădirilor (fațadele)